

УДК 141.7:[316.754:172:355.13]

ШЕВЧЕНКО МИКОЛА,*кандидат філософських наук, доцент, докторант**Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*

ФІЛОСОФСЬКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПРОПАГАНДИСТСЬКОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В ЗБРОЙНИХ СИЛАХ

У статті здійснено соціально-філософський аналіз закономірностей інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах й на основі цього запропоновано авторський варіант градації теоретико-організаційних принципів указанного виду забезпечення: загальні (методологічні), які необхідні для визначення місії системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах та побудови цієї системи; спеціальні (організаційні), на основі яких можлива реалізація місії цієї системи; методичні, необхідні для вирішення конкретних завдань інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

Виходячи із зазначених принципів, сформульовано вимоги до організації інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних силах України в умовах приведення їх у відповідність до стандартів НАТО: централізації, системності, цілеспрямованості, безперервності, плановості, активності, гнучкості.

Ключові слова: теорії систем, організації, управління; закон відносного чинення опору; правило концентрованої дії; закон додаткових співвідношень; закономірності, принципи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

Постановка проблеми. У Стратегії національної безпеки України зазначено, що пріоритетом політики національної безпеки Української держави є створення ефективного сектора безпеки й оборони, для чого необхідно забезпечити запровадження інтегрованої системи освіти, бойової та спеціальної підготовки персоналу для органів сектора безпеки й оборони із залученням викладачів, інструкторів із держав-членів НАТО, ЄС; ефективну мотивацію персоналу цього сектора до належного виконання завдань за призначенням; розвиток системи військово-патріотичного виховання; формування нової культури безпеки [1].

Ця обставина й визначає зв'язок загальної проблеми створення ефективного сектора безпеки й оборони з найбільш важливими науковими та практичними завданнями побудови та функціонування системи ідеологічної роботи в Збройних силах України в контексті досвіду держав-членів НАТО, ЄС у цій специфічній сфері.

На підставі аналізу актуальних досліджень і наукових публікацій можна зробити висновок про те, що проблемам ідеологічної роботи в Збройних силах іноземних держав та України присвячено значну кількість наукових праць вітчизняних дослідників, а саме: В. Абрамова [2], В. Мандрагелі [3], А. Афанасьєва, М. Герасименка, В. Кротикова, В. Мараєвої, В. Паніна, О. Скрипника, С. Соколюка, В. Топальського, І. Хруленка [4], М. Требіна [5]. У цих працях розглядаються принципи, функції, завдання та механізми ідеологічної роботи в збройних силах. У роботах зарубіжних авторів, таких як Дж. Гуч [6], Ф. Голстейн, Б. Файндлі [7], С. Макдональд [8] розглядаються питання цінностей збройних сил та демократичного суспільства, виокремлюються такі спільні риси ідеологічної роботи в арміях держав-членів НАТО, як наявність розгалуженої структури інформа-

ційного апарату, до батальйону включно; насиченість висококваліфікованими спеціалістами з інформаційної роботи всіх ланок; потужне інформаційно-методичне забезпечення всебічного інформування військовослужбовців; інтенсивне використання релігійного впливу.

Незважаючи на значну кількість робіт, у яких розглядаються актуальні питання ідеологічної діяльності в збройних силах держав-членів НАТО та Збройних силах України, маємо констатувати відсутність наукових праць, у яких би комплексно розглядалося питання визначення теоретико-організаційних принципів інформаційно-пропагандистського забезпечення у війську. Є сенс зауважити, що лише в навчальній літературі частково висвітлене вказане питання, а саме: визначено принципи плановості й послідовності реалізації інформаційно-пропагандистського забезпечення у збройних силах [9].

Метою статті є соціально-філософський аналіз закономірностей інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах і на основі цього визначення теоретико-організаційних принципів, за якими має функціонувати система інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних силах України в період приведення їх у відповідність зі стандартами НАТО.¹

Виклад основного матеріалу. Соціально-філософський аналіз передбачає синтез наявних знань про інформаційно-пропагандистське забезпечення й показ його як цілісної системи. Головна мета такого дослідження зводиться до розгляду закономірностей інфор-

¹ Тема статті пов'язана із соціально-філософськими дослідженнями в межах цільових програм науково-дослідних робіт, які здійснюються Науково-дослідним центром гуманітарних проблем Збройних сил України.

маційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах і їх проявів в організації вказаного виду забезпечення. Це дозволить визначити теоретико-організаційні принципи, необхідні для побудови цілісної системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

Попередньо зауважимо, що інформаційно-пропагандистське забезпечення в збройних силах є важливою складовою морально-психологічного забезпечення життєдіяльності особового складу, його застосування в бойових діях і миротворчих операціях. Метою інформаційно-пропагандистського забезпечення є формування й розвиток у військовослужбовців збройних сил професійно важливих психічних якостей та моральної самосвідомості щодо захисту Батьківщини, що мають створити достатню бойову готовність військ, підтримання належного рівня військової дисципліни та правопорядку, згуртування військових колективів [9, с. 12]. Інформаційно-пропагандистське забезпечення в збройних силах ґрунтується на наукових положеннях теорій систем, організації, управління, боротьби, насильства, війни, воєнної безпеки, комунікації, пропаганди, особистості, духовної та інформаційно-психологічної безпеки [2-8; 10-16].

Логіка системного аналізу передбачає виокремлення в системі інформаційно-пропагандистського забезпечення системнотвірний компонент. Якщо прийняти за ознаки його виокремлення здатність об'єднувати всі компоненти в систему, а також приводити її у функціональний стан, то таким компонентом має бути суб'єкт управління, оскільки він вивчає й систематизує інформацію про об'єкт, виробляє управлінські рішення, підбирає засоби, визначає діапазон і порядок здійснення управлінського впливу, вносить корективи у свою управлінську діяльність.

Продовжуючи логічний аналіз системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, варто зосередити увагу на принципах, які дозволяють зберегти стійкість вказаної системи та визначають її ефективність. Тут ми дотримуємося точки зору С. Зав'єтного про поділ принципів соціального управління на групи, а саме: на принципи, які визначають зміст соціального управління та принципи організації процесу управління [10, с. 96]. Проте, на нашу думку, для побудови цілісної та ефективної системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах варто також ураховувати положення тектології - закон відносного чинення опору; правило концентрованої дії; закон додаткових співвідношень [11], а також деякі положення теорій боротьби [12] та насильства [14-16], які використовуються для організації та здійснення боротьби між соціальними системами. Тобто для визначення теоретико-організаційних принципів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах суттєве значення мають вихідні положення, які утворюють їхню архітектуру, рамки формування й функціонування. У такому контексті уявляється необхідним визначити найбільш суттєві вихідні настанови - закономірності інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

На цьому рівні розробки проблеми пропонуємо виділити три основні групи об'єктивно існуючих зв'язків і відносин різних сторін інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

Перша група закономірностей відображає залежність природи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, його місця в інструментарії та феноменології ідеологічної роботи від:

1) особливостей безпекового середовища, а саме:

а) зміни ролі й місця війни в сучасних міжнародно-політичних процесах [16; 17];

б) трансформацій війни, що характеризується зміною парадигми та форм війни, розширенням функцій армії, появою "класу нових воїнів", приватизацією збройного насильства ТНК та ін. [18];

в) характеру політичних умов, економічних, наукових і воєнних потенціалів держав (суб'єктів збройної боротьби), а також від стану духовних сил суспільства [2-5];

2) особливостей військової культури конкретного суспільства, що представляє керівні принципи поведінки у військовій сфері, норми, ідеали, які забезпечують єдність та взаємодію інститутів та організацій, надаючи цілісності та інтегрованості військовій сфері [6; 19];

3) типу суспільства, що характеризується за критеріями:

а) сприйняття війни як засобу відстоювання національних інтересів та спроможності нації до колективних дій, готовності до жертв у ході війни, що в підсумку виражається волею людини, суспільства, держави до ведення війни. Професор Чарльз Москос пропонує потрійну типологію суспільства і відповідних йому збройних сил: "суспільство готовності до війни"; "суспільство стримування війни"; "суспільство заперечення війни" [19];

б) спосіб інформаційних відносин у суспільстві: для тоталітарного суспільства притаманна інформаційна модель, яка передбачає односторонній потік інформації - пропаганду - і не потребує зворотного зв'язку; для демократичного суспільства притаманна модель комунікації, яка передбачає рівні горизонтальні зв'язки та зворотний зв'язок між суб'єктами комунікації [3; 6-8; 10];

4) характеру офіційного зовнішньополітичного дискурсу, в якому представлено пріоритети зовнішньої політики, визначено союзників та стратегічних партнерів;

5) характеру воєнно-офіційного дискурсу, в якому представлено розуміння загроз воєнній безпеці та методи реагування на них, а саме:

а) воєнної ідеології та воєнної доктрини;

б) характеру війни та її політичних цілей;

в) цілей, способів, засобів, результатів збройної боротьби.

Другу групу закономірностей складають залежності організаційних форм інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах від організаційного середовища [6-9]:

а) призначення й структури органів державного військового управління, що здійснюють цю роботу, їх матеріально-технічних та управлінських можливостей;

б) рівня управлінської культури кадрового складу, що здійснює інформаційно-пропагандистське забезпечення в збройних силах;

в) загальної та поточної ефективності інформаційно-пропагандистського впливу на свідомість та поведінку військовослужбовців, населення в зоні дислокації військової частини / виконання бойового завдання;

г) рівня науково-методичного та правового забезпечення інформаційно-пропагандистських заходів у збройних силах;

д) умов здійснення інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах (умови миру та війни);

е) службового та позаслужбового часу, що відводиться на цю роботу.

Закономірності третьої групи виражають залежність змісту інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах від:

1) особливостей військово-соціального середовища:

а) системи комплектування збройних сил - армії, які створені на основі всезагального військового обов'язку, добровільного принципу, змішаного принципу, принципу найму [18]. Адже ці системи мають принципово різне змістове наповнення мотиваційного механізму військової діяльності;

б) тенденцій розвитку воєнно-політичної свідомості військовослужбовців та населення в зоні дислокації військової частини / виконання бойового завдання [20];

2) від особливостей завдань повсякденної та бойової діяльності, а саме:

а) відповідності мети інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах потребам повсякденної та бойової діяльності в контексті конкретно визначених завдань [7; 8; 14];

б) обмеження, за які не можна вийти в процесі виконання завдань повсякденної та бойової діяльності [9].

Є сенс зауважити, що кожному явищу притаманна властивість системності, яка за різних умов має специфічний прояв. Принцип системності і в онтологічному, і в гносеологічному, і в світоглядному та методологічному планах має всезагальний характер, виявляється на основі аналізу процесів об'єктивної дійсності і є діалектичним зняттям змісту об'єктивно існуючих зв'язків і стосунків різних сторін інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Саме тому завдяки детермінованості відносин між складовими морально-психологічного забезпечення життєдіяльності особового складу, його застосування в бойових діях і миротворчих операціях виникають та існують системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах як цілісні, що визначаються теоретико-організаційними принципами вказаного виду забезпечення. Зазначені вихідні положення дозволяють виокремити принципи інформаційно-пропагандистського забезпечення у збройних силах.

На нашу думку, принципи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах - це найбільш загальні, засадничі правила й рекомендації, якими слід керуватися при організації та проведенні цієї роботи.

Принципи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах мають такі ознаки:

1) наявність певної цілі, яка становить зміст принципу;

2) нормативно-правове закріплення цієї ідеї;

3) безпосередній зв'язок із процесом інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки до війни та ведення бойових дій;

4) усезагальність у відношенні до всього процесу інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах.

Пропонуємо таку градацію принципів:

- загальні (методологічні), які необхідні для визначення місії системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах та побудови цієї системи, які розробляються на основі закономірностей першої групи;

- спеціальні (організаційні), на основі яких можлива реалізація місії системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Ці принципи розробляються на основі закономірностей другої групи;

- методичні, які необхідні для вирішення конкретних завдань інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Вони розробляються на основі закономірностей третьої групи.

До методологічних принципів пропонуємо віднести:

1) принцип науковості інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Цей принцип означає широке використання теоретичних засад, висновків і рекомендацій філософії, безпекознавства, воєнної науки, суспільних, гуманітарних та інших наук у процесі формування системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, планування, виконання та оцінки результатів пропагандистських кампаній;

2) принцип єдності теорії та практики інформаційно-пропагандистського забезпечення у збройних силах. Цей принцип передбачає не лише розвиток теоретичних засад інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, але й широке вивчення, узагальнення поширення позитивного досвіду пропагандистської діяльності. Тобто він вимагає пошуку оптимального співвідношення двох процесів пізнання: від абстракції до конкретного і від накопиченого досвіду до осмислення загальних закономірностей становлення й розвитку системи інформаційно-пропагандистського забезпечення у збройних силах;

3) принцип верховенства права та законності в організації заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Право і закон тут виступають головним, визначальним чинником у виробленні та реалізації цілей, засобів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Вони також формують межі та можливості цього виду забезпечення;

4) принцип підпорядкованості мети, функцій та завдань інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах положенням воєнної ідеології та воєнної доктрини, політичним цілям війни та військового будівництва забезпечує цілісність системи інформаційно-пропагандистського забезпечення, що охоплена єдиним задумом ідеологічної мотивації особового складу збройних сил до ведення збройної боротьби;

5) принцип безпосереднього зв'язку із життям країни та збройних сил, практикою військового будівництва, завданнями, які покладені на військові колективи, забезпечує реалізацію мотиваційного управління;

6) принцип національно-патріотичної, державницької спрямованості інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. Цей принцип означає, що інформування та пропаганда серед військовослужбовців має ґрунтуватися на патріотичних, національних бойових традиціях, на історичних традиціях державності, на прикладах жертвовності народу [4];

7) принцип концентрованої дії [13, с. 46]. Цей принцип означає, що інтенсивність заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах залежить від рівня проникності волею до ведення війни особового складу збройних сил. Чим нижчий цей рівень, тим інтенсивнішим та більш цілеспрямованим має бути інформаційно-пропагандистський вплив на свідомість та поведінку військовослужбовців;

8) принцип залежності засобів здійснення інформаційно-пропагандистського впливу на свідомість та поведінку військовослужбовців від типу суспільства відповідно за способом інформаційних відносин. Тобто в тоталітарних державах та їхніх арміях діють тоталітарні пропагандистські структури, які виходять з того, що вербальна (або символічна) реальність сильніша, ніж реальна дійсність. У демократичних державах та їхніх арміях здійснюється не пропаганда, а інформування, яке виступає засобом для реалізації нагальних потреб людини в отриманні інформації, необхідної для прийняття рішення. При цьому інформування, по суті справи, не носить примусового характеру, оскільки

надає особистості можливість повного самовизначення в ставленні до тієї чи іншої інформації [3-8];

9) принцип взаємозв'язку інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах із практикою інформування та пропаганди в інших сферах суспільного життя. Цей принцип означає, що інформаційно-пропагандистське забезпечення в збройних силах визначається як комплексна, цілеспрямована діяльність держави, органів державного військового управління, яка здійснюється ними безпосередньо та опосередковано на загальнодержавному та відомчому рівнях і спрямована на консолідацію суспільства та армії в питаннях воєнної політики.

До спеціальних (організаційних) принципів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах можна віднести такі:

1) принцип оптимальної відповідності цілей системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, її структури та функцій, динаміки й організаційних процесів. Слідування цьому принципу передбачає відповідність загальних можливостей реалізації функцій системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах цілям воєнної політики держави, темпам і змістовним змінам у військово-гуманітарній практиці;

2) принцип цільового управління мотивацією військовослужбовців. Слідування цьому принципу передбачає дотримання цілі мотиваційного управління - формування соціально необхідного мотиваційного ядра військовослужбовців, військових колективів до застосування збройного насильства. В цьому випадку зазначена мета виступає як системотвірний чинник, здатний консолідувати зусилля компонентів системи інформаційно-пропагандистського забезпечення та інформувати про структурно-функціональні дефекти цієї системи;

3) принципи плановості й послідовності реалізації інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах. До цієї підгрупи принципів відносять принцип єдності, принцип участі; принцип безперервності, принцип гнучкості, принцип точності, принцип конкретності й цілеспрямованості заходів, принцип комплексного підходу до планування інформаційно-пропагандистського забезпечення; принцип реалістичності плану, принцип особистої відповідальності за реалізацію кожного заходу інформаційно-пропагандистського забезпечення [9, с. 32-33].

Дотримання цих принципів передбачає поступовість та поетапність у розробці та реалізації заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах з урахуванням їхнього духовного потенціалу;

4) принцип оперативності передбачає своєчасність та адекватність заходів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, що пов'язано з мінливістю зовнішнього і внутрішнього середовища інформаційного протистояння та бойовою обстановкою;

5) принцип підконтрольності інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах органам військового державного управління, що забезпечує оцінку морально-психологічного стану особового складу після реалізації рішень щодо інформаційно-пропагандистського забезпечення;

6) принцип поєднання інформаційно-психологічного простору збройних сил з воєнно-інформаційним простором держави забезпечує створення єдиного інформаційного простору в збройних силах з метою поширення у воєнно-політичній свідомості цінностей військо-

вої служби, ідей патріотизму та збройного захисту Вітчизни, воєнно-історичних та воєнно-політичних знань, національних військових традицій; формування сприятливої суспільно-політичної обстановки в місцях дислокації військових частин; соціалізацію громадян країни, з метою їх активної участі в забезпеченні воєнної безпеки;

7) принцип використання державних та недержавних засобів масової інформації в інтересах оборони держави забезпечує створення єдиного інформаційного простору в державі з метою поширення в суспільній свідомості ідей патріотизму та збройного захисту Вітчизни, єдності армії та народу; сприяння формуванню позитивного іміджу збройних сил у суспільстві та посилення їх авторитету;

8) принцип використання в пропагандистських заходах громадян, котрі проживають в місцях дислокації військової частини [14, с. 124-133].

До методичних принципів можна віднести:

1) принцип активності й наполегливості, який передбачає наполегливість і розумну ініціативу в трансформації світогляду військовослужбовців та їхніх ціннісних установок, зорієнтованих на виконання завдань із захисту державного суверенітету та територіальної цілісності держави, завдань, пов'язаних із забезпеченням обороноздатності держави;

2) принцип оптимального поєднання заходів інформування та пропаганди з метою формування та підтримання керованості особового складу, достатнього морально-психологічного стану військовослужбовців для виконання бойових завдань у складній бойовій, суспільно-політичній та інформаційно-психологічній обстановці, а також адекватне розуміння ними воєнно-політичної, суспільно-політичної та бойової ситуації, завдань військ (сил) та умов їх виконання;

3) принцип здійснення інформування особового складу всіма можливими каналами;

4) принцип використання в пропагандистських заходах будь-яких аргументів і доказів, які можуть слугувати досягненню цілей пропаганди;

5) принцип зміни змісту пропагандистських матеріалів, способів і засобів їх подачі залежно від обстановки: від непомітного й прихованого маніпулятивного впливу до прямих закликів до активних дій;

6) принцип диференційованого підходу до різних категорій військовослужбовців, доступність та конкретність, що передбачає використання особливих форм і методів інформаційно-пропагандистського забезпечення з урахуванням особливостей кожної категорії військовослужбовців;

7) принцип постійного врахування психологічних особливостей і станів військовослужбовців з метою розширення аудиторії об'єктів пропагандистських заходів шляхом використання спеціальних прийомів маніпулятивного впливу;

8) принцип урахування регіональних умов в інформаційно-пропагандистському забезпеченні, що передбачає пропаганду ідей і цінностей не лише державного патріотизму, але й місцевого або регіонального, такого, що характеризується прихильністю, любов'ю до рідного краю, міста, села тощо;

9) принцип варіативності, що включає різноманіття типів виховних настанов, а також різні варіанти технології й змісту інформаційно-пропагандистського забезпечення, націленості всієї системи виховання не лише на відтворення військовослужбовцями зразків минулого досвіду попередніх поколінь захисників Вітчизни, їхніх

ідеалів і цінностей, а на розвиток власних поглядів, підходів, цінностей, ухвалення альтернативних рішень, готовності до діяльності в непередбаченій ситуації.

Ці принципи взаємопов'язані й реалізуються в єдності.

Висновки та перспективи подальших розвідок у визначеному напрямку

Проведений філософсько-методологічний аналіз теорії та практик інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах держав-членів НАТО та України дозволяє зробити певні висновки.

1. Інформаційно-пропагандистське забезпечення в збройних силах підпорядковується дії цілого ряду закономірностей, в яких відображені зовнішні по відношенню до цього виду забезпечення та внутрішні генетичні, структурні й функціональні зв'язки й відносини. Із соціально-філософської точки зору виокремлено три групи закономірностей інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, а саме: а) залежність його природи, місця в інструментарії та феноменології ідеологічної роботи від особливостей безпекового середовища та військової культури конкретного суспільства; типу суспільства, що характеризується за критеріями сприйняття війни як засобу відстоювання національних інтересів, а також за способом інформаційних відносин у суспільстві; характеру воєнно-офіційного дискурсу, в якому представлено розуміння загроз воєнній безпеці та методи реагування на них; б) залежність організаційних форм інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах від організаційного середовища; в) залежність змісту інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах від особливостей військово-соціального середовища та завдань повсякденної та бойової діяльності.

2. На основі визначених закономірностей запропоновано авторський варіант градації принципів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах: загальні (методологічні), які необхідні для визначення місії системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах та формування цієї системи і які розробляються на основі закономірностей першої групи; спеціальні (організаційні), на основі яких можлива реалізація місії системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах, які розробляються на основі закономірностей другої групи; методичні, які необхідні для вирішення конкретних завдань інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах і розробляються на основі закономірностей третьої групи.

3. Визначення об'єктивних закономірностей та принципів інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах є важливим елементом теоретико-методологічного підходу до наукового осмислення практичної реалізації функцій та завдань ідеологічної роботи в Збройних силах України з урахуванням досвіду держав-членів НАТО в цій специфічній сфері. Виходячи з принципів, можна сформулювати такі вимоги до інформаційно-пропагандистського забезпечення в Збройних силах України в умовах приведення їх у відповідність із стандартами НАТО: централізація, системність, цілеспрямованість, безперервність, плановість, активність, гнучкість.

Перспективним напрямом подальших досліджень бачиться визначення місії, функцій та завдань системи інформаційно-пропагандистського забезпечення в збройних силах з урахуванням сучасних тенденцій інформаційно-психологічного протистояння.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 6 травня 2015 року "Про Стратегію національної безпеки України" : Указ Президента України № 287/2015 [Електронний ресурс] / Офіційне інтернет-представництво Президента України. - Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.
2. Абрамов В. І. Духовний потенціал Збройних Сил України: методологія системного вивчення і регулювання : дис. ... доктора філос. наук : 09.00.03 / В. І. Абрамов. - К., 2005. - 390 с.
3. Мандрагеля В. А. Моральне виховання та соціально-етичні аспекти управління і менеджменту в арміях Заходу : [монографія] / В. А. Мандрагеля. - К. : АЗСУ, 1997. - 222 с.
4. Військові традиції у Збройних силах України : [монографія] / [А. О. Афанасьєв, М. В. Герасименко, В. П. Кротиков та ін.]. - К. : НДЦГПЗСУ, 2015. - 241 с.
5. Требін М. П. Армія та суспільство: соціально-філософський аналіз взаємодії в умовах трансформації : [монографія] / М. П. Требін. - Харків : Вид. дім "ІНЖЕК", 2004. - 404 с.
6. Gooch J. Armies in Europe / John Gooch. - Routledge, 2015. doi: 10.4324/9781315679066
7. Goldstein F. Psychological Operations Principles and Case Studies / F. Goldstein, B. Findley. - Alabama : Air University Press, 1996. - 380 p.
8. Macdonald Scot. Propaganda and information warfare in the twenty-first century: altered images and deception operations / Scot Macdonald. - London, New York : Routledge Taylor & Francis Group, 2007. - 217 p. doi: 10.4324/9780203967393
9. Організація інформаційно-пропагандистського забезпечення особового складу : [навч. посіб.] / [В. І. Осьодло, О. І. Мусяк, В. І. Петрович та ін.]; Ч. 1. - К. : НАОУ, 2005. - 342 с.
10. Заветный С. А. Личность и общество: проблемы и перспективы управления : [монографія] / С. А. Заветный. - К. : Изд. ПАРАПАН, 2008. - 256 с.
11. Богданов А. А. Тектология. Всеобщая организационная наука : в 2-х кн. - Кн. 1. - М. : Экономика, 1989. - 303 с.
12. Котарбинский Т. Трактат о хорошей работе : [монографія] / Т. Котарбинский. - М. : Экономика, 1975. - 271 с.
13. Винограй Э. Г. Общая теория организации и системно-организационный подход : [монографія] / Э. Г. Винограй. - Томск : Изд-во Том. ун-та, 1989. - 336 с.
14. Богданович В. Ю. Теоретические основы анализа проблем национальной безопасности государства в военной сфере : [монографія] / В. Ю. Богданович. - К. : Основы, 2006. - 296 с.
15. Гуриц С. Я. Болезни государства. Диагностика патологий системы государственного управления и права : [монографія] / С. Я. Гуриц, В. П. Воробьев. - М. : МГИМО(У) МИД России, 2009. - 472 с.
16. Шевченко М. М. Геоекономічні та інформаційні війни в структурі постіндустріальної цивілізації / М. М. Шевченко // Актуальні проблеми міжнародних відносин : зб. наук. праць. - 2008. - Вип. 80. Ч. 1. - С. 142-146.
17. Schmidt E. The New Digital Age: Transforming Nations, Businesses, and Our Lives / E. Schmidt, J. Cohen. - New York : Alfred A. Kopf, 2013. - 368 p.
18. Шевченко М. М. Детермінанти розвитку системи комплектування збройних сил в умовах глобальних трансформацій / М. М. Шевченко, І. С. Печенюк // Вісник Національної академії оборони України. - 2007. - № 2 (4). - С. 166-172.
19. Шевченко М. М. Військова культура українського суспільства: проблеми та шляхи формування / М. М. Шевченко, В. В. Єфімова // Вісник Національного університету оборони України. - 2012. - № 6. - С. 323-328.
20. Шевченко М. М. Імагологія та проблеми формування воєнно-політичної свідомості українського суспільства в умовах маніпуляції історичною інформацією / М. М. Шевченко // Воєнна історія. - 2007. - № 1-3. - С. 99-106.

Шевченко Николай,

кандидат философских наук, доцент, докторант

Национального педагогического университета им. М. П. Драгоманова

ФИЛОСОФСКО-МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ПРИНЦИПОВ ИНФОРМАЦИОННО-ПРОПАГАНДИСТСКОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ В ВООРУЖЕННЫХ СИЛАХ

В статье осуществлен социально-философский анализ закономерностей информационно-пропагандистского обеспечения в вооруженных силах и на основе этого предложен авторский вариант градации теоретико-организационных принципов указанного вида обеспечения: общие (методологические), которые необходимы для определения миссии системы информационно-пропагандистского обеспечения в вооруженных силах и построения этой системы; специальные (организационные), на основе которых возможна реализация миссии этой системы; методические, которые необходимы для решения конкретных задач информационно-пропагандистского обеспечения в вооруженных силах.

Исходя из отмеченных принципов, сформулированы требования к организации информационно-пропагандистского обеспечения в Вооруженных силах Украины в условиях приведения их в соответствие со стандартами НАТО: централизация, системность, целенаправленность, непрерывность, плановость, активность, гибкость.

Ключевые слова: теории систем, организации, управления; закон относительного сопротивления; правило концентрированного действия; закон дополнительных соотношений; закономерности, принципы информационно-пропагандистского обеспечения в вооруженных силах.

Shevchenko Mykola,

Candidate of Philosophical Sciences (Ph. D.), Docent,

Doctoral Candidate National Pedagogical Dragomanov University

THE PHILOSOPHICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF DETERMINATION OF PRINCIPLES OF INFORMATIONAL AND PROPAGANDISTIC SUPPORT IN THE ARMED FORCES

From the perspective of socio-economic point of view the author pointed out three groups of consistent patterns of informational and propagandistic support in the armed forces, namely: 1) dependency of its nature, place in the instruments and phenomenology of ideologic work on: peculiarities of security environment; peculiarities of military culture of the particular society; type of society, which is characterized according to the criteria of perception of war as a means of defendind national interests and national ability to act collectively, readiness to sacrifice during the war, as well as the method of information relationships in society; nature of official military discourse, which represents understanding of threats to the military security and methods of reaction to such threats - military ideology and military doctrine; the nature of war and its political goals; methods, objectives, means and results of the armed struggle; 2) dependency of organizational forms of informational and propagandistic support in the armed forces on organizational environment, namely social purpose and structure of the state military administration, responsible for such work, its logistical and management capacities; the level of management culture of the staff, responsible for informational and propagandistic support in the armed forces; general and current efficiency of informational and propagandistic impact on the consciousness and behavior of military personnel, population in the area of military units deployment / combat mission; conditions of implementation of informational and propagandistic support in the armed forces (peace and war conditions), service and out of service time, devoted to such work; 3) dependency of content of informational and propagandistic support in the armed forces on peculiarities of socio-military environment: system of the armed forces completing, development trends of military and political consciousness of military personnel and population in the area of military units deployment / combat mission, peculiarities of everyday tasks and military activities: conformity of the objective of informational and propagandistic support in the armed forces to the needs of daily and combat activities in the context of specifically defined tasks, restrictions imposed to the process of common and military tasks execution.

The author proposes original variant of gradation of principles of the informational and propagandistic support in the armed forces: general ones, which are necessary to determine the mission of system of informational and propagandistic support in the armed forces and build such a system (methodological), which are worked out on the basis of the patterns of the first group; special ones, which represent the basis for possible realization of the system of mission of informational and propagandistic support in the armed forces (organizational), which are worked out on the basis of the patterns of the second group; methodological ones that are necessary to solve specific problems of informational and propagandistic support in the armed forces, which are worked out on the basis of the patterns of the third group.

Taking into account the above principles, the author has formulated the requirements for organization of provision of informational and propagandistic support in the armed forces in current conditions: centralization, consistency, purposefulness, continuity, planned character, activity, flexibility.

Key words: theory of systems, organization, management; the law of relative resistance; the law of concentrated action; consistent patterns, principles of informational and propagandistic support in the armed forces.

REFERENCES

1. The President of Ukraine (2015), Decree of the President of Ukraine "On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine on May 6, 2015 "On National Security Strategy of Ukraine", available at: <http://www.president.gov.ua/documents/2872015-19070>.
2. Abramov, V.I. (2005), *The spiritual potential of the Ukrainian Armed Forces: the methodology of the system learning and regulation*, Thesis for the degree of doctor of philosophical sciences after specialty 09.00.03 "Social philosophy and philosophy of history", Kyiv, 390 p.
3. Mandrahelya, V.A. (1997), "Moral education and social and ethical aspects of administration and management in the armies of the West", *AZSU*, Kyiv, 222 p. (ukr).
4. Afanasiev, A.A., Gerasimenko, N.V., Krotkyov, V.P., Marayeva, V.V., Panin, V.V., Skrypnyk, O.H., Sokolyuk, S.M., Topalsky, V.L., Hrulenko, I.P., Shevchenko, N.N. (2015), "Military traditions of the Armed Forces of Ukraine", *NDTSHPZSU*, Kyiv, 241 p. (ukr).
5. Trebin, M.P. (2004), *Army and society: social-philosophical analysis of cooperation in the conditions of transformation*, Kharkiv, p. 404.
6. Gooch, J. (2015), *Armies in Europe*, *Routledge*, doi: 10.4324/9781315679066
7. Frank, L. Goldstein, Benjamin, F. Findley (1996), *Psychological Operations Principles and Case Studies*, *Air University Press*, US, Alabama, 380 p. (eng).
8. Macdonald, Scot (2007), *Propaganda and information warfare in the twenty-first century: altered images and deception operations*, *Routledge Taylor & Francis Group*, London (UK), New York (US), 217 p. (eng).
9. Osodlo, V.I., Musienko, O.I., Petrovych, V.I., Savintsev, V.I., Poznyakov, A.P. and Matsevko, T.N. (2005), "The organization of information and advocacy providing for military personnel", second edition, vol. 1, *NAOU*, Kyiv, 342 p. (ukr).
10. Zavetnyy, S.A. (2008), "The individual and society: problems and perspectives of management", *Publishing house PARAPAN*, Kyiv, 256 p. (rus).
11. Bogdanov, A.A. (1989), *Tectology. Universal organizational science*, in 2 book, 1, *Economics*, Moscow, 303 p. (rus).
12. Kotarbinsky, T. (1975), "Treatise on the good work", *Economics*, Moscow, 271 p. (rus).
13. Vinogray, E.G. (1989), "The General Theory of organization and system-organizational approach", *Tomsk State University Press*, Tomsk, 336 p. (rus).
14. Bogdanovic, V.Y. (2006), "The theoretical bases of the analysis problems of national security of the state in the military sphere", *Osnovy*, Kyiv, 296 p. (rus).
15. Kuryts, S.Ya., Vorobev, V.P. (2009), "The diseases of the state. Diagnostics pathologies system of public administration and law", *MGIMO(U) MID Russia*, Moscow, 472 p. (rus).
16. Shevchenko, N.N. (2008), "Geeconomic and information warfare in the structure of post-industrial civilization", *Actual problems of international relations: Collection of scientific papers*, vol. 80, part 1, pp. 142-146 (ukr).
17. Schmidt, E. and Cohen, J. (2013) *The New Digital Age: Transforming Nations, Businesses, and Our Lives*, *Alfred A. Kopf*, New York, 368 p. (eng).
18. Shevchenko, N.N., Pechenyuk, I.S. (2007), "Determinants of development system of the armed forces in conditions of global transformations", *Herald of National Defense Academy of Ukraine*, 2, vol. 4, pp. 166-172 (ukr).
19. Shevchenko, M.M., Yefimova, V.V. (2012), Military culture of Ukrainian society: problems and forming ways, *Announcer of the National university of defensive of Ukraine*, 6, Kyiv, pp. 323-328 (ukr).
20. Shevchenko, M.M. (2007), Imaholohiya and problems of forming of military-political consciousness of Ukrainian society in the conditions of manipulation by historical information, *Military history*, 1-3, pp. 99-106 (ukr).

© Шевченко Микола

Надійшла до редакції 05.10.2016